

Anotácia kat. B

Migrácia – „svet v pohybe“

Migrácie obyvateľstva sú rôzneho druhu a po celé stáročia doslova uvádzajú svet do pohybu. Od Veľkej gréckej kolonizácie, cez sťahovanie národov, vysťahovalectvo až po utečencov žiadajúcich azyl neminuli ani 21. storočie, ktoré však nie je našou historickou témou. Presuny väčších alebo menších skupín obyvateľov zásadne vplývali na vývoj tej ktorej krajiny, konkrétneho spoločenstva ľudí, históriu územia či ľudstva. Územie súčasného Slovenska nie je výnimkou. Bezprostredné susedstvo s Rímskou ríšou priťahovalo k jej hraniciam na Dunaji tzv. barbarské kmene. Niektoré z germánskych kmeňov (Kvádi) si na našom území začali vytvárať aj prvé štátne útvary. V období „Veľkého sťahovania národov“ od 4. do 6. storočia, cez naše územie prechádzali ďalej na západ a juh Európy Góti, Vandali a Huni, o ktorých príchode nás informujú aj neskoro antickí autori.

Ďalšia vlna migrácie priviedla do stredoeurópskeho priestoru Slovanov a následne Avarov. O počiatkoch pôsobenia slovanských kmeňov a Avarov na našom území máme predovšetkým archeologické dôkazy. Do Slovanmi osídleného priestoru ako poslední pritiahli Starí Maďari. Ich postup do západnej Európy sa zastavil v polovici 10. storočia. Spoločne s domácim obyvateľstvom vytvorili nový štát Uhorské kráľovstvo. V období 12. – 15. storočia uhorskí panovníci alebo feudáli v snahe zaľadniť riedko osídlené alebo vyľudnené oblasti pozývali na územie dnešného Slovenska cudzincov. Silná vlna kolonistov prichádza po tatárskom vpáde (1241). Tzv. hostia sa na našom území usadzovali na základe nemeckého zákupného práva, ktoré im poskytovalo veľké výhody napr. v podobe pôdy v dedičnej držbe. Toto obdobie kolonizácie bolo založené predovšetkým na podpore a rozvoji hospodárstva Uhorska, hlavne baníctva a rozmachu baníckych miest. V 14. a 15. storočí horské oblasti severného a stredného Slovenska osídlilo pastierske obyvateľstvo. Na základe tzv. valaského práva zakladalo obce a vykonávalo strážnu službu.

V migrácii 16. storočia prevládali najmä náboženské motívy. Výraznú skupinu tvorili novokrstenci z Bavorska, Tirolska a Švajčiarska označovaní ako Habáni. Boli to zruční remeselníci – ranhojiči, nožiari, kováči a zámočníci. Vynikali vo výrobe maľovanej fajansy (keramiky). Z oblastí obsadených alebo ohrozených Osmanmi sa na územie západného Slovenska presídľovalo aj chorvátske obyvateľstvo.

Obyvateľstvo neuvádzali do pohybu len výrazné politické alebo náboženské zmeny. Masový odchod z nášho územia nastal aj z ekonomických dôvodov. Od 18. storočia v dôsledku zhoršených hospodárskych podmienok a náboženského prenasledovania obyvatelia Slovenska začali osídľovať Dolnú zem, dnes súčasť Maďarska, zbavenú tureckej hrozby. Od druhej polovice 19. storočia v dôsledku ozbrojených konfliktov, demografického rastu, národnostného útlaku, zlých hospodárskych a sociálnych podmienok slovenskí vysťahovalci odchádzali do krajín západnej Európy a do zámoria. Trvalo sa usadili v USA, Kanade, Argentíne, Chile i v Austrálii.

Literatúra:

BUDAJ, M. *Dejiny sveta od A po Z. 1. vyd. Bratislava : Príroda, 2013. ISBN 978-80-07-02138-9.*
<https://www.youtube.com/watch?v=pcWoR9i-GvA>
<https://blog.sme.sk/vladimirbencik/historia/europa-je-plna-migrantov-poucime-sa-z-historie>

BOTÍK, J. *Chorváti na Slovensku.* Bratislava : Slovenské národné múzeum 1996, 240 s. ISBN 80857553-79-0.

BOTÍK, J. – SLAVKOVSKÝ, P. (eds.) *Encyklopédia ľudovej kultúry Slovenska*. 1. a 2. diel. Bratislava : Veda 1995, 484 s., ISBN978-80-224-0234-I.

BYSTRICKÝ, P. *Sťahovanie národov (454 – 568) Ostrogóti, Gepidi, Longobardi a Slovania*. Bratislava : Pro historia, 2008. elektronický dokument dostupné na: <http://forumhistoriae.sk/documents/10180/91007/bystricky-peter.pdf>

KOVÁČ, D. *Sondy do slovenských dejín v dlhom 19. storočí*. Bratislava : Historický ústav SAV, 2013.
<http://www.history.sav.sk/eknihy/Dusan-Kovac-a-kol-Sondy-do-slovenskych-dejin-v-dlhom-19-storoci.pdf>

KRŠÁK, P. *Ottov historický atlas Slovensko*. 1. vyd. Bratislava: [Ottovo nakladateľstvo](http://www.ottovo.sk/), 2009. ISBN 978-80-7360-834-7 S. 48 – 49.

KUČEROVÁ, K. *Chorváti a Srbi v strednej Európe. K etnických hospodárskym a sociálnym otázkam v 16. – 17. storočí*. Bratislava : Veda 1976, 327 s.

MAREK, M. *Cudzie etniká na stredovekom Slovensku*. Martin : Matica slovenská 2006, 520s. ISBN 807090822X.

MARSINA, R. (ed.) *Územie Slovenska pred príchodom Slovanov. Pramene k dejinám Slovenska a Slovákov*. I. diel. Bratislava : Národné literárne centrum 1998, 405s. ISBN 80-88878-12-8.

PAPSONOVÁ, M. *Sasko-magdeburské právo na Slovensku. Krajinské právo Žilinskej knihe*. Žilina : Eurokódex 2014, 304 s. ISBN 9078801550362.

RÁBIK, V. *Nemecké osídlenie na území Východného Slovenska v stredoveku*. Bratislava : Karpatskonemecký spolok na Slovensku, 2006, 422 s. ISBN 80-8060-197-6.

SIRACKÝ, J. *Slováci vo svete I*. Martin : Matica slovenská 1980, 300 s.

SIRACKÝ, J. *Sťahovanie Slovákov na Dolnú zem v 18. a 19. storočí*. Martin : Matica slovenská , 1971, 297 s.

TAJTÁK, L. *Slovenské vysťahovalectvo a migrácia v rokoch 1900 – 1914*. In *Historický časopis*, 1975, roč. 23, č. 3, s. 372 – 414.
<https://digitalnakniznica.cvtisr.sk/zoom/2383/view?page=43&p=separate&tool=info&view=0,0,1799,2660>